

REGLEMENT HOUDENDE PRINCIPES EN BEST PRACTICES VOOR DE RAAD VAN COMMISSARISSEN 2009

Dit reglement ("reglement") is vastgesteld door de Raad van Commissarissen van de op voet van de Woningwet toegelaten instelling Stichting Accolade aan te duiden als het intern toezichthoudend orgaan ("Raad van Commissarissen") van Accolade ("Accolade") op 17 maart 2009.

Artikel 1 Status en inhoud van de regels

- 1.1 Dit reglement dient ter aanvulling op de regels en voorschriften die op de Raad van Commissarissen van toepassing zijn op grond van Nederlands recht en/of de statuten van Accolade.
- 1.2 Waar dit reglement strijdig is met Nederlands recht of de statuten van Accolade, zullen deze laatste prevaleren. Waar dit reglement verenigbaar is met de statuten, maar strijdig met Nederlands recht, zal dit laatste prevaleren. Indien één van de bepalingen uit dit reglement niet of niet meer geldig is, tast dit de geldigheid van de overige bepalingen niet aan. De Raad van Commissarissen zal de ongeldige bepalingen vervangen door geldige bepalingen waarvan het effect, gegeven de inhoud en strekking daarvan, zoveel mogelijk gelijk is aan die van de ongeldige bepalingen.
- 1.3 Bij dit reglement zijn de volgende bijlagen gevoegd, welke integraal onderdeel uitmaken van dit reglement:
Bijlage A: de profielschets van de omvang en samenstelling voor de Raad van Commissarissen.
Bijlage B: het rooster van aftreden voor leden van de Raad van Commissarissen.
Bijlage C: het reglement voor de audit commissie van de Raad van Commissarissen.
Bijlage D: het "pas toe of leg uit" verslag als bedoeld in de Governance Code Woningcorporaties voor zover dat van toepassing is op de Raad van Commissarissen.
- 1.4 Dit reglement is opgesteld naar aanleiding van de op de Nederlandse corporate governance code gebaseerde Governance Code Woningcorporaties en daarmee wordt het in 2006 vastgestelde op de Nederlandse corporate governance code gebaseerde reglement vervangen.
- 1.5 Het Bestuur van Accolade heeft bij besluit genomen op 9 maart 2009 verklaard toepassing te geven aan, en zich gebonden te achten aan verplichtingen van, dit reglement voor zover dat op hem (en bij een meervoudig bestuur zijn afzonderlijke leden) van toepassing is, waaronder onder meer de artikelen 4.2, 7.5, 11.1, 11.4, 12, 13.2, 13.3, 13.4, en 14 van dit reglement). De onderdelen van de Governance Code Woningcorporaties die specifiek van toepassing zijn op het bestuur zijn vastgelegd in een bestuursreglement;
- 1.6 De externe accountant van Accolade heeft op verklaard toepassing te geven aan, en zich gebonden te achten aan verplichtingen van, dit reglement voor zover dat op hem van toepassing is (waaronder onder meer de artikelen 9.3 en 11.5 van dit reglement en artikel 5.3. van het reglement van de Audit Commissie).
- 1.7 Dit reglement is gepubliceerd op en kan worden gedownload van de website van Accolade: www.Accoladewonen.nl, onder: ""corporate governance".

Artikel 2 Taak van de Raad van Commissarissen

- 2.1 De taak van de Raad van Commissarissen is het houden van toezicht op het Bestuur van Accolade en de algemene gang van zaken betreffende de Stichting en de met haar verbonden onderneming en het met raad terzijde staan van het Bestuur. De Raad van Commissarissen richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de Stichting en de met haar verbonden onderneming; de Raad weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de bij de Stichting betrokkenen, waaronder in het bijzonder de belanghouders, af. De Raad van Commissarissen is zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn functioneren.

- 2.2 Tot de taak van de raad van commissarissen wordt onder meer gerekend:
- a) het houden van toezicht en (al dan niet voorafgaande) controle op en het vormen van een klankbord voor het Bestuur omtrent:
 - (i) de realisatie van de doelstellingen van de stichting,
 - (ii) de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten,
 - (iii) de opzet en werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, met inbegrip van het integriteitsbeleid en maatregelen ter voorkoming c.q. bestrijding van fraude;
 - (iv) het financiële verslaggevingsproces
 - (v) kwaliteitszorg en zelfevaluatie met het oog op visitatie en
 - (vi) de naleving van de wet- en regelgeving;
 - b) het openbaar maken, naleven en handhaven van de corporate governance structuur van de Stichting;
 - c) het ten blijke van instemming mede ondertekenen van de jaarrekening alsmede het goedkeuren van de jaarlijkse begroting en belangrijke kapitaalinvesteringen van de Stichting;
 - d) het selecteren en benoemen van de externe accountant van de Stichting;
 - e) het opstellen van selectiecriteria en benoemingsprocedures voor commissarissen en bestuur(ders);
 - f) de periodieke beoordeling van omvang en samenstelling van de Raad van Commissarissen en het vaststellen van een profielschets voor de Raad van Commissarissen;
 - g) de periodieke beoordeling van het functioneren van individuele commissarissen en bestuurder(s) en de rapportage hierover als basis voor het doen van voorstellen voor herbenoemingen;
 - h) het toezicht op het beleid van het bestuur inzake selectiecriteria en benoemingsprocedures voor hoger management.
 - i) het selecteren en benoemen van (de leden van) het Bestuur, het vaststellen van het bezoldigingsbeleid voor het Bestuur (als collectief, alsook het vaststellen van de bezoldiging (met inachtneming van voornoemd bezoldigingsbeleid) en de contractuele arbeidsvoorwaarden van de leden van het Bestuur), waarbij de adviesregeling van de Commissie Izeboud richtinggevend is en waarbinnen de hoogte van de vaste bezoldiging, de toe te kennen variabele bezoldigingscomponenten, pensioenrechten, afvloeiingsregelingen en overige vergoedingen, alsmede de prestatiecriteria en de toepassing daarvan door de raad van commissarissen bepaald worden;
 - j) het opmaken en op de website publiceren van het remuneratierapport over het gevoerde bezoldigingsbeleid;
 - k) het selecteren en benoemen van de leden van de Raad van Commissarissen alsmede het op voorstel van het Bestuur vaststellen van de vergoeding voor zijn leden, waarbij de Adviesregeling honorering toezichthouders in woningcorporaties van de Vereniging Toezichthouders Woningcorporaties en Aedes richtinggevend is;
 - l) het evalueren en beoordelen van het functioneren van de leden van het Bestuur en de Raad van Commissarissen alsmede van hun individuele leden, met inbegrip van een beoordeling van de profielschets voor de Raad van Commissarissen en het introductie-, opleidings- en trainingsprogramma;
 - m) het in behandeling nemen van, en beslissen omtrent, gemelde potentiële tegenstrijdige belangen als bedoeld in artikel 11 tussen de Stichting enerzijds en leden van het Bestuur, de externe accountant en de belanghouder(s) anderzijds;
 - n) het in behandeling nemen van, en beslissen omtrent, gemelde vermeende onregelmatigheden die het functioneren van leden van het Bestuur betreffen als bedoeld in artikel 12.

- 2.3 De Raad van Commissarissen zal jaarlijks na afloop van het boekjaar van de Stichting een verslag over het functioneren en de werkzaamheden van de Raad van Commissarissen en zijn commissies in dat boekjaar opstellen en publiceren. Het verslag bevat in ieder geval de informatie waarnaar wordt verwezen in de artikelen 3.4, 3.6, 5.3, 10.4, 18.1 en 18.2.

Artikel 3 Samenstelling, deskundigheid en onafhankelijkheid van de raad van commissarissen.

- 3.1 De Raad van Commissarissen bestaat uit minstens vijf en ten hoogste zeven leden overeenkomstig het bepaalde in artikel 25 van de statuten van de stichting. Ingevolge artikel 26 lid 2 van de statuten stelt de Raad van Commissarissen een profielschets van zijn omvang en samenstelling op, rekening houdende met de aard van de met de Stichting verbonden onderneming, haar werkzaamheden en de gewenste deskundigheid, ervaring en onafhankelijkheid van zijn leden. De Raad van Commissarissen zal de profielschets jaarlijks evalueren. De bij vaststelling van reglement geldende profielschets van de Raad van Commissarissen is weergegeven in Bijlage A bij dit reglement.
- 3.2 De samenstelling van de Raad van Commissarissen zal zodanig zijn dat de combinatie van ervaring, deskundigheid en onafhankelijkheid van zijn leden voldoet aan de profielschets, zoals weergegeven in Bijlage A, en de Raad van Commissarissen het best in staat stelt zijn diverse verplichtingen jegens de Stichting en de bij de Stichting betrokkenen (waaronder de belanghouders) te voldoen, in overeenstemming met toepasselijke wet- en regelgeving. De onderlinge taakverdeling tussen de leden van de Raad van Commissarissen volgt uit de profielschets zoals weergegeven in Bijlage A.
- 3.3 Bij de samenstelling van de Raad van Commissarissen zullen de volgende vereisten in acht worden genomen:
- elk van zijn leden moet in staat zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid van de Stichting en haar onderneming te beoordelen;
 - elk van zijn leden moet in de profielschets van Bijlage A passen en middels zijn/haar deelname aan de Raad van Commissarissen (bij (her)benoeming en nadien) zal de Raad van Commissarissen als geheel moeten zijn samengesteld in overeenstemming met artikel 3.2;
 - tenminste één van zijn leden geldt als een financieel specialist en heeft relevante kennis en ervaring opgedaan op financieel administratief/accounting terrein bij andere rechtspersonen met een grootte die vergelijkbaar is met Accolade;
 - elk van zijn leden moet onafhankelijk zijn als bedoeld in artikel 3.4;
 - geen van zijn leden mag worden benoemd na de derde zittingsperiode van drie jaar, dan wel na het negende jaar in functie;
 - de voorzitter van de Raad van Commissarissen mag geen voormalig bestuurder van de Stichting zijn.
- 3.4 Een lid van de Raad van Commissarissen zal niet als onafhankelijk worden aangemerkt indien hij/zij, dan wel zijn/haar echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad:
- in de vijf jaar voorafgaande aan de benoeming tot commissaris, werknemer of bestuurder van de Stichting (inclusief aan Accolade gelieerde rechtspersonen) is geweest;
 - een persoonlijke financiële vergoeding van de Stichting of een aan Accolade gelieerde rechtspersoon ontvangt, anders dan de vergoeding die voor de verrichte werkzaamheden als commissaris wordt ontvangen, en voor zover zij niet past in de normale uitoefening van bedrijf;
 - in het jaar voorgaande aan de benoeming tot commissaris een belangrijke zakelijke relatie met de Stichting of een aan Accolade gelieerde rechtspersoon heeft gehad. Daaronder wordt in ieder geval begrepen het geval dat een commissaris, of een kantoor waarvan hij aandeelhouder of venoot is, is opgetreden als adviseur van de Stichting en het geval dat de Commissaris bestuurder of medewerker is van een bankinstelling, waarmee de Stichting een duurzame en significante relatie onderhoudt; directeur, bestuurslid of toezichthouder is van een rechtspersoon, waarmee de Stichting een duurzame en significante relatie onderhoudt (ongeorloofde kruisverbanden);

- e) bestuurslid is van een vennootschap, dan wel rechtspersoon, waarin een lid van het bestuur van de Stichting lid van de raad van commissarissen is;
- f) lid is van de gemeenteraad of Provinciale Staten van een gemeente of provincie waar Accolade feitelijk werkzaam is dan wel in dienst is van een zodanige gemeente of provincie en feitelijk betrokken bij volkshuisvestingsaangelegenheden;
- g) werkzaam is bij het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, of bij het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting, het Waarborgfonds Sociale Woningbouw of voor de volkshuisvesting relevante belangenbehartigingsorganisaties en feitelijk betrokken is bij volkshuisvestingsaangelegenheden;
- h) aandelen houdt, of bestuurder of commissaris van een rechtspersoon is die aandelen houdt, in een aan de Stichting gelieerde vennootschap, of vennoot is dan wel bestuurder of commissaris is van een vennoot in een contractuele vennootschap waarin ook de Stichting vennoot is;
- i) gedurende de voorgaande twaalf maanden tijdelijk heeft voorzien in het bestuur bij belet en ontstentenis van de bestuurder(s).

In afwijking van de governance code woningcorporaties worden commissarissen, die benoemd zijn op bindende voordracht van de Huurdersbelangenverenigingen niet om die reden als “niet onafhankelijk” aangemerkt. In het jaarverslag zal hiervan melding worden gemaakt. De Raad van Commissarissen zal in het verslag van de raad van commissarissen verklaren of naar zijn oordeel is voldaan aan het bepaalde in artikel 3.3 sub d). Ook zal de Raad van Commissarissen daarin aangeven welke commissarissen hij eventueel als niet-onafhankelijk beschouwt.

3.5 De Raad van Commissarissen kan één of meer leden als "gedelegeerd" commissaris aanwijzen. Een gedelegeerd commissaris is een commissaris met een bijzondere taak. De delegatie kan niet verder gaan dan de taken die de commissaris zelf heeft en omvat niet het besturen van de Stichting; zij strekt tot intensiever toezicht en advies en meer geregeld overleg met het Bestuur. Het gedelegeerd commissariaat is slechts van tijdelijke aard. De delegatie kan niet de taak en bevoegdheid van de raad van commissarissen wegnemen. De gedelegeerd commissaris blijft lid van de Raad van Commissarissen.

3.6 Elk lid van de Raad van Commissarissen is verplicht de voorzitter van die raad de informatie te verschaffen die nodig voor de vaststelling, en indien van toepassing, het bijhouden, van zijn/haar:

- a) geslacht;
- b) leeftijd;
- c) beroep;
- d) hoofdfunctie;
- e) nationaliteit;
- f) nevenfuncties voor zover relevant voor de vervulling van de taak als commissaris;
- g) tijdstip van eerste benoeming;
- h) de lopende termijn waarvoor hij is benoemd.

De voorzitter ziet erop toe dat deze informatie wordt gepubliceerd in het verslag van de Raad van Commissarissen, dat onderdeel vormt van de jaarstukken.

Artikel 4 Voorzitter, vice voorzitter en secretaris

- 4.1 De Raad van Commissarissen benoemt één van zijn leden tot voorzitter en een ander lid tot vice-voorzitter. De voorzitter bepaalt de agenda, leidt de vergaderingen van de Raad van Commissarissen, ziet toe op het naar behoren functioneren van de Raad van Commissarissen en zijn commissies, draagt zorg voor een adequate informatievoorziening aan de commissarissen, zorgt ervoor dat er voldoende tijd bestaat voor de besluitvorming, draagt zorg voor het introductie- en opleidings- of trainingsprogramma voor de commissarissen, is namens de Raad van Commissarissen het voornaamste aanspreekpunt voor het Bestuur, initieert de evaluatie van het functioneren van de Raad van Commissarissen en van het Bestuur en draagt als voorzitter zorg voor een ordelijk en efficiënt verloop van de vergaderingen. De voorzitter van de Raad van Commissarissen ziet op het volgende toe;
- a) het volgen door de leden van de Raad van Commissarissen van hun introductie-, en opleidings- of trainingsprogramma;

- b) de tijdige en adequate informatieverschaffing aan de leden van de Raad van Commissarissen als nodig voor het naar behoren uitoefenen van hun taak;
 - c) het zorgdragen voor ruimschoots voldoende tijd voor het inwinnen van advies, beraadslaging en besluitvorming door de Raad van Commissarissen;
 - d) het aansturen van de commissies van de Raad van Commissarissen en het toezien op het naar behoren functioneren daarvan;
 - e) het zorgdragen voor de jaarlijkse evaluatie en beoordeling van het functioneren van de leden van het Bestuur en de Raad van Commissarissen;
 - f) het zorgdragen voor de benoeming van een vice-voorzitter door de Raad van Commissarissen;
 - g) het naar behoren verlopen van contacten met het Bestuur, de (gemeenschappelijke) ondernemingsraad, het platform van huurdersbelangenverenigingen en de belanghouders en het tijdig en zorgvuldig informeren van de niet bij dat overleg betrokken leden van de Raad van Commissarissen omtrent de uitkomsten daarvan;
 - h) het ontvangen van, en het beslissen omtrent, meldingen van potentiële tegenstrijdige belangen als bedoeld in artikel 11;
 - i) het ontvangen van, en beslissen omtrent, gemelde vermeende onregelmatigheden die het functioneren van (leden van) het Bestuur betreffen als bedoeld in artikel 12.
- 4.2 De Raad van Commissarissen wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. De secretaris wordt benoemd en ontslagen door het Bestuur. De secretaris is met name verantwoordelijk voor:
- a) het volgen van de juiste procedures en het handelen in overeenstemming met de wettelijke en statutaire verplichtingen, met inbegrip van de verplichtingen uit hoofde van de Code en dit reglement;
 - b) het ondersteunen van (de voorzitter van) de Raad van Commissarissen in de daadwerkelijke organisatie van de raad van commissarissen (informatie, agendering, evaluatie, etc.);
 - c) het introductie-, opleidings- en trainingsprogramma.

Artikel 5 De Raad van Commissarissen en de commissies

- 5.1 De raad van commissarissen kent een Auditcommissie, die twee leden kent welke door de Raad van Commissarissen uit zijn midden zijn gekozen. De (gehele) Raad van Commissarissen blijft verantwoordelijk voor besluiten, ook als deze zijn voorbereid door de Auditcommissie van de Raad van Commissarissen.
- 5.2 De Raad van Commissarissen stelt voor de Auditcommissie een reglement op, houdende de commissies' principes en best practices (taak, samenstelling, vergaderingen, etc.).
- 5.3 De samenstelling van de commissie, het aantal commissievergaderingen en de belangrijkste vergaderonderwerpen daarin zullen worden vermeld in het verslag van de Raad van Commissarissen. Het reglement en de samenstelling van de Auditcommissie wordt op de website van de Stichting als bedoeld in artikel 1.7 geplaatst.
- 5.4 De raad van commissarissen ontvangt tenminste één maal in het jaar van de Auditcommissie een verslag van haar beraadslagingen en bevindingen.
- 5.5 De raad van Commissarissen kent een Remuneratiecommissie, die twee leden kent welke door de Raad van Commissarissen uit zijn midden is gekozen. De (gehele) Raad van Commissarissen blijft verantwoordelijk voor besluiten, ook als deze zijn voorbereid aan de selectie- en remuneratiecommissie van de Raad van Commissarissen.
- 5.6 De Raad van Commissarissen stelt voor de Remuneratiecommissie een reglement op, houdende de commissies' principes en best practices (taak, samenstelling, vergaderingen, etc.).
- 5.7 De samenstelling van de commissie, het aantal commissievergaderingen en de belangrijkste vergaderonderwerpen daarin zullen worden vermeld in het verslag van de Raad van Commissarissen. Het reglement en de samenstelling van de Selectie- en Remuneratiecommissie wordt op de website van de Stichting als bedoeld in artikel 1.7 geplaatst.
- 5.8 De raad van commissarissen ontvangt tenminste één maal in het jaar van de Remuneratiecommissie een verslag van haar beraadslagingen en bevindingen.

Artikel 6 (Her)benoeming, zittingsperiode en aftreden

- 6.1 De leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd op de wijze als voorzien in de statuten op aanbeveling of voordracht van de Raad van Commissarissen, op bindende voordracht van de als representatief aangemerkte huurdersbelangenorganisaties en op niet-bindende voordracht van de (gemeenschappelijke) ondernemingsraad. De aanbeveling of voordracht tot (her)benoeming wordt gemotiveerd. Bij herbenoeming wordt rekening gehouden met de wijze waarop de kandidaat zijn taak als commissaris heeft vervuld. Commissarissen zullen in de Raad van Commissarissen zitting nemen voor een periode van maximaal drie jaar, en komen daarna in aanmerking voor herbenoeming, met dien verstande dat de zittingsperiode van een lid nooit langer kan zijn dan drie 3-jaarstermijnen, of indien van toepassing, negen jaar.
- 6.2 De Raad van Commissarissen zal een rooster van aftreden opstellen om te voorkomen, voor zover mogelijk, dat herbenoemingen tegelijkertijd plaatsvinden. Het huidige rooster van aftreden is weergegeven in Bijlage B bij dit reglement. Onverminderd artikel 6.3. zullen leden van de Raad van Commissarissen aftreden overeenkomstig het rooster van aftreden.
- 6.3 Leden van de Raad van Commissarissen zullen tussentijds aftreden bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de Raad van Commissarissen is geboden.
- 6.4 Leden van de Raad van Commissarissen die tijdelijk voorzien in het bestuur, bij belet en ontstentenis van leden van het Bestuur, treden (tijdelijk) uit de Raad van Commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen. De Stichting acht vervanging van het bestuur door commissarissen op zich zelf ongewenst en slechts als uiterste maatregel toepasbaar.

Artikel 7 Vergoeding

- 7.1 De leden van de raad van commissarissen ontvangen een redelijke vergoeding, die per 1 januari 2009 € 13.322,- bedraagt voor de voorzitter, lid raad van commissarissen (tevens lid Commissie) € 10.086,- en € 8.087,- voor elk lid van de raad van commissarissen. De vergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd. De vergoeding van de leden van de raad van commissarissen is niet afhankelijk van de resultaten van de stichting, maar welk gebaseerd op de adviesregeling van de commissie Izeboud¹.
- 7.2 Bij het vaststellen van de bezoldiging van de raad van commissarissen is in aanmerking genomen dat geen van zijn leden persoonlijke leningen, garanties, en dergelijke van de Stichting mag accepteren, anders dan in de normale uitoefening van bedrijf en na goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Leningen mogen niet worden kwijtgescholden.
- 7.3 Alle gemaakte kosten in verband met het bijwonen van vergaderingen van de Raad van Commissarissen worden geacht te worden bestreden uit de vergoeding als bedoeld in het eerste lid. Alle overige gemaakte kosten zullen alleen, geheel of gedeeltelijk, voor vergoeding in aanmerking komen indien met voorafgaande toestemming van de voorzitter gemaakt; de voorzitter zal de Raad van Commissarissen hierover jaarlijks informeren.
- 7.4 De vergoeding, onkostenvergoeding en overige overeengekomen voorwaarden, waaronder de datum waarop de betreffende vergoedingen zullen worden uitgekeerd, worden vastgesteld door de Raad van Commissarissen en dienen schriftelijk te worden vastgelegd in een overeenkomst tussen de Stichting en de betreffende commissaris. De toelichting bij de jaarrekening zal in ieder geval de door de wet voorgeschreven informatie over de hoogte en structuur van de bezoldiging van individuele leden van de raad van commissarissen bevatten.
- 7.5 Leden van de Raad van Commissarissen zullen door de stichting worden gevrijwaard, onder de voorwaarden opgenomen in een daartoe op te stellen overeenkomst, voor alle kosten (daaronder begrepen advocaten honoraria, boetes, schikkingsbedragen, etc.) die zij hebben gemaakt in verband met civielrechtelijke, strafrechtelijke of administratief rechtelijke procedures, waarin zij zijn betrokken vanwege het feit dat zij commissaris van de Stichting zijn of waren. De Stichting zal ten behoeve van de leden van de raad van commissarissen een aansprakelijkheidsverzekering afsluiten om deze kosten (voor zover mogelijk) te dekken.

¹ Gedurende de implementatie van de herstructurering en het cultuurtraject bedraagt de vergoeding van de commissarissen 115% van de normale vergoeding.

Artikel 8 Introductie programma en doorlopende training en opleiding

- 8.1 Elk lid van de Raad van Commissarissen volgt na benoeming een door de Stichting samengesteld en gefinancierd introductieprogramma, waarin aandacht wordt besteed aan:
- algemene financiële en juridische zaken;
 - de financiële verslaggeving door de stichting;
 - specifieke aspecten die eigen zijn aan de stichting en haar ondernemingsactiviteiten;
 - de verantwoordelijkheden van de leden van de raad van commissarissen.
- 8.2 De Raad van Commissarissen beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen leden van de Raad van Commissarissen gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding.

Artikel 9 Vergaderingen van de raad van commissarissen (agenda, telefonisch vergaderen, deelname, notulen)

- 9.1 De Raad van Commissarissen zal tenminste vier maal in het jaar vergaderen en voorts zo vaak als een of meer van zijn leden noodzakelijk acht. De vergaderingen zullen in de regel worden gehouden ten kantore van de Stichting, maar mogen ook elders plaatsvinden. Vergaderingen kunnen ook telefonisch of middels video conferencing plaatsvinden, mits alle deelnemende leden elkaar tegelijkertijd kunnen verstaan.
- 9.2 Bij frequente afwezigheid wordt het betreffende lid van de Raad van Commissarissen daarop door de voorzitter aangesproken en om uitleg verzocht. Het verslag van de Raad van Commissarissen vermeldt welke leden van de raad van commissarissen ter vergadering aanwezig zijn geweest zodat daaruit kan worden opgemaakt, wie frequent bij vergaderingen afwezig zijn geweest.
- 9.3 Tenzij de Raad van Commissarissen anders besluit, zullen de vergaderingen van de Raad van Commissarissen worden bijgewoond door het Bestuur, met uitzondering van de vergadering(en) die handelt over:
- de beoordeling van het functioneren van het Bestuur en zijn individuele leden, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden;
 - de beoordeling van het functioneren van de Raad van Commissarissen en zijn individuele leden, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden;
 - de potentiële tegenstrijdige belangen van bestuurders als bedoeld in artikel 11.
- De externe accountant van de stichting zal deelnemen aan elke vergadering van de Raad van Commissarissen waarin het onderzoek van de jaarrekening en haar vaststelling, en indien van toepassing, goedkeuring aan de orde worden gesteld. De externe accountant ontvangt de financiële informatie die ten grondslag ligt aan de vaststelling van de kwartaal- en/of halfjaarcijfers en overige tussentijdse berichten en wordt in de gelegenheid gesteld om op alle informatie te reageren.
- 9.4 Vergaderingen zullen worden bijeengeroepen door de secretaris namens de verzoekende commissaris. De aankondiging en de agenda van te bespreken onderwerpen minimaal zeven dagen voor aanvang van de vergadering aan de leden van de Raad van Commissarissen en het Bestuur worden verstrekt.
- 9.5 De secretaris zal notulen van de vergadering opstellen. In de regel zullen deze worden vastgesteld tijdens de eerstvolgende vergadering; indien echter alle leden van de Raad van Commissarissen met de inhoud van de notulen instemmen kan de vaststelling daarvan ook eerder plaatsvinden. De notulen worden ten blijke van hun vaststelling getekend door de voorzitter en worden zo spoedig mogelijk aan de andere leden van de Raad van Commissarissen gezonden.

Artikel 10 Besluiten van de raad van commissarissen (quorum, stemmen, onderwerpen ter discussie)

- 10.1 De Raad van Commissarissen kan in vergadering slechts rechtsgeldige besluiten nemen indien de meerderheid van zijn leden aanwezig of vertegenwoordigd is, met dien verstande dat leden die een tegenstrijdig belang hebben als bedoeld in artikel 11 niet meetellen voor de berekening van dit quorum.

- De Raad van Commissarissen kan ook buiten vergadering besluiten, mits het onderwerp in kwestie onder de aandacht van alle leden is gebracht en geen van de leden bezwaar heeft aangetekend tegen deze wijze van besluitvorming. Leden die een tegenstrijdig belang hebben als bedoeld in artikel 11 nemen niet deel aan de besluitvorming. Het besluit dat op dergelijke wijze is genomen wordt schriftelijk vastgelegd en ondertekend door de voorzitter, waarbij eventuele schriftelijk ontvangen reacties worden aangehecht. Het nemen van een besluit buiten vergadering dient te worden gemeld in de eerst volgende vergadering van de Raad van Commissarissen.
- 10.2 Indien er sprake is van staking van de stemmen, heeft de voorzitter een doorslaggevende stem.
- 10.3 De steeds terugkerende vergaderonderwerpen zijn in ieder geval de kwartaal- c.q. halfjaarrapportages, waarin de uitputting van het budget en de financiële- en volkshuisvestelijke resultaten van de onderneming worden verantwoord, belangrijke besluiten die ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen worden voorgelegd, onderwerpen waarop de Raad van Commissarissen actie moet nemen, zoals de strategie van de onderneming en veranderingen daarin (b.v. de lange termijn strategie, kapitaalinvesteringen die buiten het budget van de stichting vallen, opzetten nieuwe bedrijfsonderdelen, belangrijke acquisities en afstotingen) en verslagen van de Auditcommissie..
- 10.4 De Raad van Commissarissen bespreekt tenminste éénmaal in het jaar:
- het functioneren van de Raad van Commissarissen en dat van zijn individuele leden, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden;
 - het gewenste profiel, samenstelling en competentie van de Raad van Commissarissen;
 - het functioneren van het Bestuur en dat van zijn individuele leden, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden;
 - het introductie-, training- en opleidingsprogramma als bedoeld in artikel 8;
 - de strategie en de risico's verbonden aan de onderneming en de uitkomsten van de beoordeling door het Bestuur van de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, integriteitsbeleid en voorkoming en bestrijding van fraude alsmede eventuele significante wijzigingen hierin.
- Van het houden van de besprekingen wordt melding gemaakt in het verslag van de Raad van Commissarissen.

Artikel 11 Tegenstrijdig belang

- 11.1 Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de Stichting en de leden van de Raad van Commissarissen wordt vermeden. Een commissaris neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij hij/zij een tegenstrijdig belang met de Stichting heeft als bedoeld in artikel 11.2. Een dergelijke transactie zal uitsluitend mogen worden aangegaan onder tenminste in de branche gebruikelijk condities. De besluiten tot het aangaan van zo'n transactie behoeven de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De voorzitter van de Raad van Commissarissen ziet erop toe dat alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen hebben gespeeld worden gepubliceerd in het jaarverslag met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat de artikelen 11.1, 11.2 en 11.3 zijn nageleefd.
- 11.2 Een tegenstrijdig belang dat van materiële betekenis is voor de Stichting en/of de betreffende commissaris ("tegenstrijdig belang") ten aanzien van een commissaris bestaat in ieder geval indien:
- de Stichting voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon waarin de commissaris persoonlijk een materieel financieel belang onderhoudt;
 - de Stichting voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon waarvan een lid van het Bestuur of de Raad van Commissarissen een familierechtelijke verhouding heeft met de echtgenoot, geregistreerde partner of een andere levensgezel, pleegkind of bloed- of aanverwant tot in de tweede graad is van de betreffende bestuurder dan wel commissaris;
 - de Stichting voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon waarbij de commissaris een bestuurs- of toezichthoudende functie vervult;

- d) naar toepasselijk recht, daaronder begrepen de regels van eventuele effectenbeurzen een tegenstrijdig belang bestaat, of geacht wordt te bestaan;
 - e) de Raad van Commissarissen heeft geoordeeld dat een tegenstrijdig belang bestaat, of geacht wordt te bestaan.
- 11.3 Elk lid van de Raad van Commissarissen (anders dan de voorzitter van de Raad van Commissarissen) meldt ieder potentieel tegenstrijdig belang terstond aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. Elk lid van de Raad van Commissarissen dat een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft, verschaft hierover alle relevante informatie aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. In alle gevallen anders dan die genoemd in artikel 11.2 sub d) en e) zal de Raad van Commissarissen bepalen of een gemeld (potentieel) tegenstrijdig belang een tegenstrijdig belang is op grond waarvan artikel 11.1 geldt.
- Indien de voorzitter van de Raad van Commissarissen een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft, meldt hij dit terstond aan de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen. De voorzitter verschaft hierover alle relevante informatie aan de vice-voorzitter van de Raad van Commissarissen. In alle gevallen anders dan die genoemd in artikel 11.2 sub d) en e) zal de Raad van Commissarissen bepalen of een gemeld (potentieel) tegenstrijdig belang een tegenstrijdig belang is op grond waarvan artikel 11.1 geldt.
- 11.4 Artikel 11.2 geldt mutatis mutandis voor de leden van het Bestuur. Tevens wordt een tegenstrijdig belang geacht aanwezig te zijn indien de Stichting voornemens is een transactie aan te gaan met een rechtspersoon waarvan de Stichting die tenminste tien procent van de aandelen houdt. Elk lid van het Bestuur meldt ieder potentieel tegenstrijdig belang terstond aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. Elk lid van het Bestuur dat een (potentieel) tegenstrijdig belang heeft, verschaft hierover alle relevante informatie aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. In alle gevallen anders dan die genoemd in artikel 11.2 sub d) en e) zal de Raad van Commissarissen bepalen of een gemeld (potentieel) tegenstrijdig belang een tegenstrijdig belang is, als gevolg waarvan de transactie uitsluitend onder tenminste in de branche gebruikelijke condities mag worden aangegaan. De besluiten tot het aangaan van zo'n transactie behoeven de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. De voorzitter van de Raad van Commissarissen ziet erop toe dat deze transacties worden gepubliceerd in het jaarverslag met de vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat dit artikel 11.4 is nageleefd.
- 11.5 Een tegenstrijdig belang ten aanzien van de externe accountant van de Stichting zal in ieder geval bestaan indien:
- a) de niet- controle werkzaamheden voor de Stichting van de externe accountant (waaronder in ieder geval marketing, advies op het gebied van (management) consultancy of informatie technologie), de onafhankelijkheid van de externe accountant ten aanzien van (de controle op) de financiële verslaggeving ter discussie stelt;
 - b) de verantwoordelijke compagnon binnen het kantoor van de externe accountant zonder rotatie meer dan een aaneengesloten periode van 4 jaar belast is geweest met de controle werkzaamheden voor de stichting;
 - c) de Raad van Commissarissen heeft geoordeeld dat een tegenstrijdig belang bestaat, of geacht wordt te bestaan.
- De externe accountant, alsmede elk lid van het Bestuur en de Raad van Commissarissen, meldt ieder potentieel tegenstrijdig belang aangaande de externe accountant terstond aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. De externe accountant, alsmede elk lid van het Bestuur en de Raad van Commissarissen, verschaft hierover alle relevante informatie aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. In alle gevallen anders dan die genoemd sub c) en d) hierboven zal de Raad van Commissarissen bepalen of een gemeld (potentieel) tegenstrijdig belang een tegenstrijdig belang is, als gevolg waarvan de aanstelling van de externe accountant moet worden heroverwogen of andere maatregelen worden getroffen waardoor het tegenstrijdig belang wordt opgeheven. De voorzitter van de Raad van Commissarissen ziet erop toe dat deze maatregelen worden gepubliceerd in het jaarverslag met vermelding van het tegenstrijdig belang en de verklaring dat dit artikel 11.5 is nageleefd.

Artikel 12 Klokkenluiders

Het Bestuur draagt er zorg voor - en de Raad van Commissarissen ziet erop toe - dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben te rapporteren over vermeende onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Een en ander wordt vastgelegd in een Klokkenluidersregeling die op de website van de Stichting wordt geplaatst.

Artikel 13 Informatie, relatie met het Bestuur en controller

- 13.1 De Raad van Commissarissen en zijn afzonderlijke leden hebben een eigen verantwoordelijkheid om van het Bestuur en de externe accountant alle informatie te verlangen die de Raad van Commissarissen behoeft om zijn taak als toezichthoudend orgaan goed te kunnen uitoefenen. Indien de Raad van Commissarissen dit geboden acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de Stichting. Het Bestuur stelt hiervoor de nodige middelen ter beschikking.
De Raad van Commissarissen kan verlangen dat functionarissen en externe adviseurs van de Stichting bij zijn vergaderingen aanwezig zijn.
- 13.2 Het Bestuur verschaft de Raad van Commissarissen tijdig (en zo mogelijk schriftelijk) informatie over de feiten en ontwikkelingen aangaande de stichting, die de raad nodig kan hebben voor het naar behoren uitoefenen van zijn taak.
- 13.3 Het Bestuur zal de Raad van Commissarissen kwartaalrapportages doen toekomen, te weten een verslag over het eerste kwartaal, een halfjaarbericht en een verslag over het derde kwartaal. Het verslag over het vierde kwartaal wordt geacht te zijn opgenomen in de jaarstukken. In deze verslagen/berichten wordt informatie gegeven over onder meer financiële aangelegenheden, bedrijfsvoering, volkshuisvestelijke prestaties, investeringen en personeel. Bij de verslagen/berichten zal een oplegnotitie van de raad van bestuur worden gevoegd waarin de raad een uitleg geeft aan, en opmerkingen plaatst over, het verslag c.q. bericht en nadere informatie verschaft over zijn beleid. Daarenboven verstrekt de raad van bestuur periodiek "RvC-berichten" waarin de raad van commissarissen geïnformeerd wordt terzake van actuele ontwikkelingen betreffende de onderneming die de raad (kunnen) regardereren. In de vergadering van de Raad van Commissarissen worden de RvC-berichten die voorafgaand aan die vergadering ter kennis van de raad zijn gebracht vastgesteld.
- 13.4 Onverminderd het bovenstaande, zal het Bestuur de Raad van Commissarissen jaarlijks voorzien van een jaarplan en een begroting voor het komende jaar, een recente versie van zijn lange termijn plannen en de hoofdlijnen van het strategisch beleid, de algemene en financiële risico's, het beheers- en controlesysteem van de stichting en de naleving van alle relevante wet- en regelgeving. Tevens zal het Bestuur jaarlijks een verklaring afleggen dat hij de Raad van Commissarissen alle relevante informatie heeft verstrekt die nodig is voor het naar behoren uitoefenen van diens taak. Deze documenten zullen tijdig worden verstrekt opdat de Raad van Commissarissen uiterlijk in de maand december van het jaar voorafgaand aan het jaar waarop deze bescheiden betrekking hebben daaraan zijn goedkeuring kan geven.
- 13.5 Indien een lid van de Raad van Commissarissen de beschikking krijgt over informatie (van een andere bron dan het Bestuur of de Raad van Commissarissen) die voor de Raad van Commissarissen nuttig is om diens taken naar behoren uit te oefenen, zal hij deze informatie zo spoedig mogelijk ter beschikking stellen aan de voorzitter van de Raad van Commissarissen. De voorzitter zal vervolgens de gehele Raad van Commissarissen informeren.
- 13.6 De Stichting kent een controller, die onder verantwoordelijkheid van het Bestuur functioneert en die de interne risicobeheersing- en controlesystemen beoordeelt en toetst. De controller woont de vergaderingen van de Auditcommissie en de vergaderingen van de Raad van Commissarissen bij en vervangt de bestuurder bij diens afwezigheid.
- 13.7 De voorzitter en vice voorzitter van de Raad van Commissarissen beoordelen jaarlijks in de maand november (de leden van) het Bestuur, Daarbij wordt het functioneren van het Bestuur geëvalueerd en aangetekend of de in het vooruitzicht gestelde prestaties in het achterliggende jaar daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Tevens worden afspraken gemaakt en vastgelegd over de prestaties die de Raad van Commissarissen van het Bestuur in het komende jaar verlangt.

Artikel 14 Bewaking governance structuur, relatie met belanghouders en visitatie

- 14.1 Het Bestuur en de Raad van Commissarissen zijn verantwoordelijk voor de corporate governance structuur van de stichting en leggen hierover verantwoording af aan de belanghouders, waaronder in elk geval worden verstaan de instanties die belast zijn met het externe toezicht op de onderneming (zoals daar onder andere zijn de Minister van WWI/VROM, het Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw) alsmede de gemeenten, waarin de onderneming woningen bezit, activiteiten ontplooit en lokaal een nevenvestiging (woonwinkel) heeft, de huurdersbelangenorganisaties en de lokale raden waarin belanghouders zitting hebben.
- 14.2 De hoofdlijnen van de corporate governance structuur worden elk jaar in een apart hoofdstuk in het jaarverslag uiteengezet. In dat hoofdstuk wordt tevens aangegeven in hoeverre de Stichting de best practice bepalingen van de Code opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre zij daarvan afwijkt. Elke substantiële wijziging in de corporate governance structuur van de Stichting en in de naleving van de Code wordt onder een apart agendapunt ter bespreking aan de Raad van Commissarissen voorgelegd.
- 14.3 De Stichting betreft belanghebbenden bij beleidsvorming en voert met hen een dialoog over de uitvoering van het beleid. De Stichting geeft inzicht in de realisatie van de beleidsdoelstellingen en communiceert hierover met relevante belanghebbenden.
- 14.5 De Stichting heeft statutair de instelling van vijf lokale raden verankerd, teneinde langs die weg belanghebbenden bij de maatschappelijke en volkshuisvestelijke missie en doelstellingen van de Stichting te betrekken en met hen actief overleg te voeren. Leden van de lokale raden (kunnen) zijn:
- klanten, zijnde huidige of toekomstige afnemers van producten en diensten, en andere burgers;
 - relevante overheden en hun instellingen op gemeentelijk en regionaal niveau;
 - maatschappelijke organisaties op het terrein van zorg, welzijn, onderwijs en veiligheid en;
 - middenstand en bedrijfsleven.
- 14.6 De Stichting laat zich één keer per vier jaar visiteren, waarbij een gezaghebbende externe commissie het volkshuisvestelijk en maatschappelijk presteren onderzoekt en nagaat op welke wijze belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld invloed uit te oefenen op het beleid en op de kwaliteit van de governance. Het visitatierapport, alsmede het standpunt terzake van Bestuur en Raad van Commissarissen, wordt op de website geplaatst.

Artikel 15 Relatie met de Ondernemingsraad

- 15.1 Het Bestuur is belast met de uitvoering van de rechten en plichten van de onderneming jegens de ondernemingsraad op voet van de Wet op de Ondernemingsraden. Het Bestuur voert het op grond van deze wet alsook op grond van de van toepassing zijnde collectieve arbeidsovereenkomst vereiste (periodieke) overleg in de overlegvergadering met de ondernemingsraad. Van dit overleg, de uitkomsten daarvan en de verkregen adviezen wordt melding gemaakt in het jaarverslag van de onderneming.
- 15.2 Ieder jaar zullen één of meer leden van de raad van commissarissen tenminste één overlegvergadering van de ondernemingsraad bijwonen. In deze vergaderingen wordt overleg gevoerd over algemene gang van zaken van de onderneming.
- 15.3 Het Bestuur is hoofdverantwoordelijke voor het onderhouden en coördineren van de contacten met de ondernemingsraad. Indien een lid van de Raad van Commissarissen wordt uitgenodigd voor het bijwonen van een vergadering met de ondernemingsraad, zal hij dergelijke uitnodiging uitsluitend accepteren na voorafgaand overleg met het Bestuur.
- 15.4 Indien het Bestuur voor een voorstel zowel de goedkeuring van de Raad van Commissarissen als een advies van de ondernemingsraad behoeft, zal het voorstel eerst ter goedkeuring aan de Raad van Commissarissen worden voorgelegd. Indien de goedkeuring wordt verkregen, wordt deze verleend onder de voorwaarde van positief of niet negatief advies van de ondernemingsraad.

Artikel 16 Relatie met de huurdersbelangenverenigingen

- 16.1 Het Bestuur is belast met het overleg met de door de onderneming erkende huurdersbelangenverenigingen op voet van de Overlegwet en het Besluit beheer sociale huursector. De Stichting kent vijf nevenvestigingen (woonwinkels) en in elk van de gemeenten waarin deze woonwinkels zijn gevestigd is een (lokale) huurdersbelangenvereniging actief. Het overleg met deze huurdersbelangenvereniging vindt plaats door de vestigingsdirecteur. Het Bestuur voert (periodieke) overleg met een afvaardiging van bedoelde huurdersbelangenverenigingen. Van dit overleg, de uitkomsten daarvan en de verkregen adviezen wordt melding gemaakt in het jaarverslag van de onderneming.
- 16.2 Ieder jaar zullen één of meer leden van de raad van commissarissen één vergadering van het Bestuur met de afvaardiging van de huurdersbelangenverenigingen bijwonen, waarvoor de agenda in onderling overleg nader zal worden bepaald.
- 16.3 Het Bestuur is hoofdverantwoordelijke voor het onderhouden en coördineren van de contacten met de afvaardiging van de huurdersbelangenverenigingen. Indien een lid van de Raad van Commissarissen wordt uitgenodigd voor het bijwonen van een vergadering met de huurdersbelangenvereniging(en), zal hij dergelijke uitnodiging uitsluitend accepteren na voorafgaand overleg met het Bestuur.
- 16.4 Indien het Bestuur voor een voorstel zowel de goedkeuring van de Raad van Commissarissen als een advies van de huurdersbelangenverenigingen behoeft, zal het voorstel eerst om advies aan de huurdersbelangenverenigingen worden voorgelegd, zodat in het definitieve voorstel aan de Raad van Commissarissen het gevoel van de huurdersbelangenverenigingen tot uitdrukking kan worden gebracht.

Artikel 17 Geheimhouding

Elk lid van de Raad van Commissarissen is verplicht ten aanzien van alle informatie en documentatie verkregen in het kader van zijn lidmaatschap de nodige discretie en, waar het vertrouwelijke informatie betreft, geheimhouding in acht te nemen. Leden, en oud leden, van de Raad van Commissarissen zullen vertrouwelijke informatie niet buiten de Raad van Commissarissen of het Bestuur brengen of openbaar maken aan het publiek of op andere wijze ter beschikking van derden stellen, tenzij de Stichting deze informatie openbaar heeft gemaakt of is vastgesteld dat deze informatie al bij het publiek bekend is.

Artikel 18 Incidentele buiten werkingstelling, wijziging

- 18.1 Onverminderd het bepaalde in de artikelen 1.2 en 14.4, kan de Raad van Commissarissen bij besluit incidenteel beslissen geen toepassing te geven aan dit reglement. Van een dergelijk besluit wordt melding gemaakt in het verslag van de Raad van Commissarissen.
- 18.2 Onverminderd het bepaalde in de artikelen 1.2 en 14.4, kan de Raad van Commissarissen dit reglement bij besluit wijzigen. Van een dergelijk besluit wordt melding gemaakt in het verslag van de Raad van Commissarissen.

Artikel 19 Toepasselijke recht

- 19.1 Dit reglement is onderworpen aan en moet worden uitgelegd door toepassing van het Nederlands recht.
- 19.2 De rechtbank te Leeuwarden is bij uitsluiting bevoegd om kennis te nemen van ieder geschil (waaronder mede wordt verstaan geschillen betreffende het bestaan, de geldigheid en beëindiging van dit reglement) met betrekking tot dit reglement.